

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 40/03

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Jána Mazáka a zo sudcov Juraja Horvátha a Jána Lubyho na verejnom zasadnutí konanom 23. septembra 2003 o sťažnosti Ing. J. Š., bytom P. B., zastúpeného advokátkou Mgr. E. K., P. - P. H., ktorou namietal porušenie základných práv podľa čl. 26 ods. 1 a 2 a čl. 13 ods. 2 v spojení s čl. 26 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozhodnutím Mestského zastupiteľstva v Považskej Bystrici, ktorým mu bolo znemožnené vyhotovenie fotografického záznamu z hlasovania poslancov 28. novembra 2002, takto

r o z h o d o l :

1. Mestské zastupiteľstvo v Považskej Bystrici postupom a rozhodnutím znemožňujúcim sťažovateľovi vyhotovenie fotografického záznamu z hlasovania poslancov 28. novembra 2002 porušilo základné právo sťažovateľa podľa čl. 26 ods. 2 v spojení s čl. 13 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

3. Mesto Považská Bystrica je povinné uhradiť Ing. J. Š. trovy právneho zastúpenia vo výške 36 925 Sk (slovom tridsaťšesťtisíc deväťstodvadsaťpäť slovenských korún) na účet advokátky Mgr. E. K., P. - P. H., do jedného mesiaca od doručenia tohto nálezu.

Odôvodnenie:

I.

Sťažnosť o porušení základných práv, stanovisko Mestského zastupiteľstva v Považskej Bystrici a zistený skutkový stav

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. januára 2003 doručená sťažnosť Ing. J. Š., bytom P. B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou Mgr. E. K., P. - P. H., ktorou namietal porušenie základných práv podľa čl. 26 ods. 1 a 2 a čl. 13 ods. 2 v spojení s čl. 26 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Mestského zastupiteľstva v Považskej Bystrici (ďalej len „mestské zastupiteľstvo“), ktorým mu bolo odopreté vyhotovenie fotografického záznamu z hlasovania poslancov 28. novembra 2002 z dôvodov uvedených v sťažnosti.

Zo sťažnosti sťažovateľa v podstate vyplýva, že: *„Dňa 28. novembra 2002 sa sťažovateľ zúčastnil zasadania Mestského zastupiteľstva v Považskej Bystrici (ďalej aj „MsZ“). Jedným z bodov rokovania bol odpredaj pozemku v centrálnej zóne za účelom výstavby polyfunkčného objektu. Vzhľadom k tomu, že išlo o nejednoznačnú záležitosť a názory na odpredaj boli medzi poslancami, ale hlavne medzi obyvateľmi Považskej Bystrice rôzne, chcel sťažovateľ hlasovanie o tomto bode zaznamenať vyhotovením fotografickej snímky.*

Niektorí poslanci si však všimli, že sťažovateľ chce vyhotoviť fotografické záznamy o hlasovaní a túto skutočnosť namietali. Jeden z nich sa sťažovateľa spýtal, či ich môže bez dovolenia fotografovať, ďalší uviedol, že on sám síce rád fotografuje, ale nerád stojí pred objektívom. Primátor mesta Ing. L. L. teda vyzval poslancov, aby hlasovali o tom, či sťažovateľ môže alebo nemôže vyhotoviť fotografický záznam z ich hlasovania. Poslanci rozhodli väčšinou hlasov prítomných, že sťažovateľ si takýto snímok nesmie vyhotoviť a zaznamenať tak hlasovanie poslancov. Napriek tomu, že sťažovateľ sa nestotožnil s takýmto názorom poslancov, akceptoval ho a ďalej sa nedomáhal zhotovenia fotografického záznamu a priebehu zasadania MsZ. Na zasadaní MsZ však zostal naďalej, keďže ho nikto nevyzval, aby odišiel.

Sťažovateľ namietá, že uvedeným boli porušené jeho práva garantované čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy SR, čl. 12 ods. 2 Ústavy SR v spojení s čl. 26 Ústavy SR, a čl. 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 209/1992 Zb. o dojednaní Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a Protokolov pre tento Dohovor nadväzujúcich).“

Na základe vyššie uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd „vyniesol tento nález:

Postupom Mestského zastupiteľstva v Považskej Bystrici, ktorým bolo sťažovateľovi znemožnené vyhotoviť fotografický záznam z hlasovania poslancov na rokovaní Mestského zastupiteľstva dňa 28. novembra 2002, boli porušené práva sťažovateľa na informácie a ich slobodné vyhľadávanie, prijímanie a rozširovanie

podľa čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky,

podľa čl. 13 ods. 2 v spojení s čl. 26 Ústavy Slovenskej republiky,

podľa čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Mestské zastupiteľstvo v Považskej Bystrici je povinné prostredníctvom mesta Považská Bystrica do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky zaplatiť na účet jeho právneho zástupcu finančné zadostučinenie vo výške 1.000,- Sk.

Sťažovateľ uplatnil aj nárok na úhradu trov konania pred ústavným súdom.

Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 40/03-17 z 13. marca 2003 sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie.

Na výzvu ústavného súdu mestské zastupiteľstvo, v zastúpení primátorom mesta Považská Bystrica Ing. Ľ. L., listom č. 349/03-prim. zo 14. apríla 2003 zaslalo stanovisko, podľa ktorého: „v súlade s ustanovením § 12 ods. 2 zák. č. 369/1990 Zb. - o obecnom zriadení, v znení zmien a doplnkov mestské zastupiteľstvo rokuje vždy v zbore a rozhoduje uznesením, prijatým súhlasom nadpolovičnej väčšiny prítomných poslancov, ak sa nejedná o všeobecne záväzné nariadenia.

K meritu veci sťažovateľa Mestské zastupiteľstvo v Považskej Bystrici na svojom zasadnutí dňa 28. 11. 2002 neprijalo žiadne uznesenie. (...) S odôvodnením sťažnosti Ing. J. Š. ďalej nesúhlasím (...).

Nepopierame právo sťažovateľa na získavanie informácií, avšak trváme na tom, že k porušeniu tohto práva nikdy nedošlo, pretože nikdy o žiadnu informáciu nepožiadal a sťažovateľ bol len požiadaný, či by nezvážil vzhľadom na vyjadrenie poslancov pokračovanie vo fotografovaní, avšak zákaz mu nebol daný.

Popierame teda, že existuje v tomto prípade nejaké opatrenie, alebo iný zákaz do slobody získavať informácie.“

Dňa 12. mája 2003 sa na ústavnom súde uskutočnilo verejné ústne zasadnutie, na ktorom sa zúčastnili sťažovateľ, jeho právna zástupkyňa, primátor mesta Považská Bystrica Ing. Ľ. L., zastupujúci mestské zastupiteľstvo, a ako svedkovia poslanci mestského zastupiteľstva D. H. a J. B.

Z výsledkov verejného ústneho zasadnutie senátu je potrebné uviesť len vyjadrenia, skutočnosti a zistenia, ktoré majú vzťah k predmetu konania.

Na verejnom ústnom zasadnutí primátor mesta zotrval na podanom vyjadrení, podľa ktorého fotografovanie sťažovateľa poslancov popudilo nielen pre intenzívne vyrušovanie pri prerokovávaní bodu programu oslňovaním zo záberov z fotoaparátu, ktorý používal sťažovateľ, ale aj jeho provokatívne správanie, ktoré niektorí z poslancov považovali za formu nátlaku a ovplyvňovania hlasovania, a v konečnom dôsledku aj dôvod, ktorým obhajoval svoje správanie. Poslanci nevideli žiadny zmysel v takejto forme zaznamenávania hlasovania, obávali sa zneužitia týchto fotografií a tvrdili, že z fotografií nie je možné zistiť, o aké hlasovanie išlo a s ktorým problémom bude neskôr spájané. Preto primátor na podnet poslancov nechal zistiť názor poslancov na fotografovanie sťažovateľom. Väčšina poslancov prejavila názor, že fotografovanie ich vyrušuje pri práci, a potom sťažovateľ prestal s fotografovaním.

Sťažovateľ sa na verejnom ústnom zasadnutí stotožnil s vyjadrením jeho právnej zástupkyne, ktorá na to, že poslanci nevideli žiadny zmysel v takejto forme zaznamenávania hlasovania, obávali sa zneužitia týchto fotografií, lebo z fotografií nie je možné zistiť, o aké hlasovanie išlo a s ktorým problémom bude neskôr spájané, uviedla: *«je čisto na oprávnenej osobe to, aby jednak zvolila formu, akou bude získavať informácie, ale tak isto aj frekvenciu fotografických záberov. Čo sa týka zneužitia fotografií, samozrejme, že získavateľ informácií, oprávnená osoba, nemôže ísť v získavaní informácií za medze vymedzené zákonom. Čiže v prípade, že by sťažovateľ nejakým spôsobom zasiahol povedzme do súkromia niektorých dotknutých osôb, existujú tu právne prostriedky, ktoré by mohli použiť na to, aby proti takémuto zásahu zasiahli. Nie je dôvod obávať sa zneužitia dopredu, pretože toto nie je dôvod na to, aby mu mohol zasiahnuť do jeho ústavou garantovaného práva na informácie. V závere (vyjadrenia mestského zastupiteľstva) sa uvádza: „Vzápätí som zdvorilo požiadal Ing. J. Š., aby rešpektoval požiadavku poslancov. Ing. Š. tak urobil bez toho, aby na zastupiteľstvo vzniesol nejakú žiadosť, resp. protest a zotrval na zasadnutí až do konca.“ Je pravda, že Ing. Š. nijakým spôsobom neprotestoval proti tomu rozhodnutiu, proti výsledku hlasovania, pretože je mu známe, že ani zákon o obecnom zriadení a iný právny predpis nepozná opravný prostriedok proti výsledku hlasovania poslancov. V tom prípade mu nezostávalo nič iné, len ho akceptovať, inak by mohol byť obvinený nebodaj, že ruší verejný poriadok. Takže rozhodnutie síce akceptoval, ale nestotožnil sa s ním, a pravdou je, že zostal na tom rokovaní, pretože ho zaujímali otázky, ktoré mali ešte nasledovať.»*

Z výpovede primátora mesta Ing. Ľ. L. na verejnom ústnom zasadnutí ústavný súd zistil, že primátor ako predsedajúci mestskému zastupiteľstvu dal hlasovať o tom, či poslancov vyrušuje fotografovanie sťažovateľa, tak, že ich požiadal, aby zdvihnutím ruky vyjadrili názor na túto otázku. Väčšina poslancov prejavila názor, že fotografovanie ich vyrušuje pri práci. Názor primátora mesta, že nešlo o hlasovanie, ústavný súd neakceptoval napriek tomu, že toto hlasovanie a jeho výsledok neboli zapísané v zápisnici. Rozhodovanie zastupiteľstva sa zásadne v každom prípade viaže na hlasovanie a iný spôsob rozhodovania nie je prípustný a vôbec nie v prípade, v ktorom mestské zastupiteľstvo rozhodovalo o uplatnení základného práva sťažovateľa bez ohľadu na subjektívnu interpretáciu tohto postupu.

Svedok J. B., poslanec mestského zastupiteľstva, uviedol, že primátorovi mesta položil otázku, či sťažovateľ má právo fotografovať, a požiadal primátora, aby sa zastupiteľstvo vyjadrilo k tomu, či dovoľí ďalšie fotografovanie. Poslanci potom rozhodli, že sťažovateľ nemá právo ich fotografovať. Motívom jeho otázky bola nespokojnosť s fotografovaním.

Svedok D. H., poslanec mestského zastupiteľstva, potvrdil, že aj jeho fotografovanie sťažovateľa vyrušovalo, a preto sa pripojil k požiadavke poslanca J. B. Svedok uviedol: „*V podstate vyzval (sc.: primátor) mestské zastupiteľstvo, teda aby odhlasovalo ten jeho čin, teda či mu umožníme alebo neumožníme ďalej to fotografovanie. Pán primátor dal hlasovať a my sme hlasovali za to, aby pán Š. nás týmto spôsobom neobťažoval.*“

II.

Základné právo na informácie a zasadnutie mestského zastupiteľstva - východiská

K obsahu základného práva na informácie

Podľa čl. 26 ods. 1 ústavy „Sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené“. Obsahom čl. 26 ods. 1 ústavy je teda len garancia práva na informácie a slobodu prejavu. Do tejto normy nepatrí aj posudzovanie praxe jednotlivých orgánov verejnej moci pri uplatňovaní práva na informácie a slobodu prejavu. Prax pri uplatňovaní základného práva na informácie normujú čl. 26 ods. 2 a nasl. ústavy. O porušení základného práva sťažovateľa podľa čl. 26 ods. 1 ústavy je možné hovoriť len vtedy, ak by toto základné právo nebolo nositeľovi garantované.

Podľa čl. 26 ods. 2 ústavy každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu. Podmienky ustanoví zákon.

Osobný rozsah základného práva na informácie je daný slovom každý. Právo vyhľadávať a prijímať informácie treba pritom chápať ako konanie smerujúce k získaniu, prijímaniu a spracovaniu informácie. Realizácia tohto práva súvisí s uplatnením všeobecnej povinnosti orgánov verejnej moci poskytovať informácie o svojej činnosti, postupoch, konaniach, rozhodovacích procesoch a rozhodnutiach jednotlivým fyzickým osobám alebo hromadným informačným prostriedkom.

Ústavný súd v inej veci už uviedol (II. ÚS 7/00), že môže existovať situácia pri uplatnení základného práva na informácie, keď ústava ani zákonná právna úprava (v tomto prípade predovšetkým Občiansky súdny poriadok) nevyklučujú situáciu, aby oprávnená osoba - účastník súdneho konania prijímal informácie z toho istého zdroja viacerými spôsobmi, a ponechávajú v dispozičnej sfére každého oprávneného subjektu (t. j. účastníka súdneho konania), aby sa rozhodol, ako právo prijímať informácie uplatní (či si vyhotoví záznam písomne, či využije svoju pamäť alebo či pritom využije technické zariadenie určené na vyhotovenie zvukového záznamu).

Podľa čl. 26 ods. 5 ústavy orgány verejnej moci, ku ktorým patrí aj mestské zastupiteľstvo ako orgán mesta podľa zákona Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, majú povinnosť primeraným spôsobom poskytovať informácie o svojej činnosti v štátnom jazyku. Podmienky a spôsob vykonania ustanoví zákon. Takým zákonom je v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) - ďalej len „zákon o slobode informácií“.

V prípade mestského zastupiteľstva podmienky a spôsob vykonania povinnosti poskytovať informácie o činnosti zastupiteľstva, zahŕňajúc do toho aj informáciu o hlasovaní poslancov, ustanovuje, ako to plynie z jeho ustanovení, predovšetkým zákon o slobode informácií. Zákon o slobode informácií ustanovuje o tejto povinnosti len vo veľmi obmedzenom rozsahu.

Podľa § 5 ods. 2 zákona o slobode informácií Národná rada Slovenskej republiky je povinná zverejniť okrem iného aj výpisy o hlasovaní poslancov po každej schôdzi Národnej rady Slovenskej republiky okrem prípadov tajného hlasovania a hlasovania na neverejnej schôdzi. Podľa § 5 ods. 6 zákona o slobode informácií ustanovenia odseku 2 sa primerane použijú na zverejňovanie informácií obecnými zastupiteľstvami, mestskými zastupiteľstvami a miestnymi zastupiteľstvami a zastupiteľstvami samosprávy vyššieho územného celku.

Z uvedeného ustanovenia, ktoré vykonáva čl. 26 ods. 5 ústavy, vyplýva, že mestské zastupiteľstvo je povinné zverejniť výpisy o hlasovaní poslancov. O inom spôsobe informovania verejnosti vrátane sťažovateľa o hlasovaní poslancov mestského zastupiteľstva zákon neustanovuje. Z toho však nemožno vyvodiť, že by mestské zastupiteľstvo nemalo povinnosť poskytovať aj iné než tieto informácie.

Mestské zastupiteľstvo sa preto malo zdržať všetkého, čo by obmedzovalo uplatnenie a naplnenie základného práva na informácie, súc viazané priamo ústavou, a súčasne malo aj povinnosť umožniť výkon základného práva podľa čl. 26 ods. 2 ústavy.

Zasadnutie mestského zastupiteľstva ako informačný zdroj

Zasadnutie mestského zastupiteľstva ako orgánu samosprávy mesta sa riadi princípom verejnosti, ktorého podstata spočíva v tom, že každý má možnosť získať informáciu o tom, ako konajú, rozhodujú a inak fungujú orgány územnej samosprávy ako súčasť orgánov verejnej moci. Tento princíp znamená aj možnosť zúčastňovať sa na postupoch alebo zasadnutiach takých orgánov územnej samosprávy, ktoré predchádzajú rozhodnutiam alebo rozhodovacím procesom. Obmedziť pôsobenie tohto princípu verejnosti možno len vo verejnom záujme a v nevyhnutnom rozsahu. Uzavrieť výkon verejnej moci pred občanmi je preto prípustné len v prípadoch, v medziach a spôsobom, ktorý ustanoví zákon (čl. 13 ods. 2 a čl. 26 ods. 4 a 5 ústavy).

V spojení s uvedeným princípom sa preto môže klásť len otázka, či je niektoré konanie orgánu územnej samosprávy alebo informácia z neho neverejná alebo neprístupná a z akého zákona také obmedzenie základného práva na informácie vyplýva.

V prípade sťažovateľa bolo zasadnutie mestského zastupiteľstva verejné. Žiadnym spôsobom nebol obmedzený prístup verejnosti. Takýmto uplatnením princípu verejnosti na zasadnutí mestského zastupiteľstva sa vytvorili základné predpoklady na to, aby si sťažovateľ mohol sám na ňom vyhľadávať informácie. Sťažovateľ bez toho, aby uvádzal akékoľvek dôvody, mal právo si zvoliť nielen, ktorú informáciu chce získať, ale aj spôsob, akým si vyhľadá a zadováži informáciu o priebehu, postupoch a výsledkoch zasadnutia mestského zastupiteľstva. Pre mestské zastupiteľstvo verejnosť jeho zasadnutia znamenala (a znamená aj v iných prípadoch) povinnosť strpieť prítomnosť hoci anonymných osôb na zasadnutí aj v takých veciach, v ktorých nie je primárnym účelom poskytovanie informácií, ale len uplatnenie práva na informácie so zreteľom na priebeh, postupy, hlasovania, inak povedané na všetkých úkonoch, ktoré predchádzajú rozhodnutiam takého orgánu územnej samosprávy. Túto otvorenosť postupov mestského zastupiteľstva nie je možné obmedziť inak než na základe zákona a za splnenia aj ostatných ústavných predpokladov (čl. 26 ods. 4 ústavy).

Kolízia základného práva na informácie so základným právom na súkromie

Z vyjadrenia mestského zastupiteľstva a jednotlivých poslancov vyplynulo, že fotografovanie ich rušilo, obávali sa zneužitia fotografií a nevedeli sa stotožniť s takým postupom sťažovateľa. Fotografovanie považovali aj za istú formu nátlaku a ovplyvňovania hlasovania.

Ústavný súd pripúšťa, že základné právo na informácie by sa mohlo dostať do kolízie s inými základnými právami. V posudzovanom prípade by to mohlo byť, aj keď do určitej miery so zreteľom na uplatnenie princípu verejnosti len zoslabene, základné právo poslancov na ochranu súkromia. Základné právo na informácie a základné právo na súkromie sú základné práva na rovnakej kvalitatívnej úrovni. Preto ich stret a kolízia sa musia riešiť so zreteľom na okolnosti každého jednotlivého prípadu a iba konkrétne okolnosti ukrývajú v sebe odpoveď na to, ktorému z týchto základných práv je nevyhnutné a potrebné dať prednosť. V rozsahu takého posudzovania je potrebné, aby aplikujúci orgán aj v prípade rozporu medzi základnými právami rešpektoval podstatu a zmysel kolidujúcich základných práv.

K obmedzeniam základného práva na informácie

Mestské zastupiteľstvo sa bránilo aj tak, že fotografovanie sťažovateľa poslancov rušilo v práci, prekážal im blesk fotoaparátu, sťažovateľ mal pobežovať pri fotografovaní, a tak narušovať priebeh zasadnutia. Z týchto argumentov vyplýva, že mestské zastupiteľstvo sa do istej miery bránilo potrebou prijať opatrenie nevyhnutné na zabezpečenie verejného poriadku pri rokovaní poslancov.

Podľa čl. 26 ods. 4 ústavy slobodu prejavu a právo vyhľadávať a šíriť informácie možno obmedziť zákonom, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti.

K obmedzeniu základného práva na informácie v demokratickej spoločnosti môže dôjsť len za súčasného splnenia dvoch predpokladov. Také obmedzenie musí byť legálne, t. j. musí sa zakladať na zákone, a musí byť aj legitímne, t. j. musí zodpovedať predstavám platným v modernej demokratickej spoločnosti, ktoré všeobecné a zásadné právne záujmy zasluhujú ochranu pred necitlivým a neváženým nakladaním s informáciami (čl. 26 ods. 4 ústavy). K takým elementárnym záujmom patrí záujem na ochrane osobnosti proti zjavnému znevažovaniu jej osobnosti, záujem na takých hodnotách, ktoré sú spojené s celistvosťou štátneho územia, na ochrane štátneho tajomstva, bezpečnosti štátu, verejného poriadku, verejného zdravia a mravnosti. Napokon sú tu najvšeobecnejšie záujmy na ochrane základných práv jednotlivca v spojitosti s jeho osobnými údajmi.

III.

Záverý ústavného súdu

Sťažovateľ na zasadnutí mestského zastupiteľstva požadoval a chcel prijať informáciu, ktorá podľa jeho názoru ešte nebola mestskému zastupiteľstvu k dispozícii. Sťažovateľ v tejto súvislosti tvrdí, že chcel fotografovaním zachytiť

jedinečný okamih hlasovania poslancov, a tak získať informáciu, ktorou by disponoval sám, bez súčinnosti s povinnou osobou – mestským zastupiteľstvom. Súčasne uviedol, že chcel túto informáciu sprostredkovať a šíriť ďalej. Z toho vyplýva, že sťažovateľ uplatnil nárok na informáciu o rozhodovacom procese (informačnom procese), ktorým mestské zastupiteľstvo dospelo k rozhodnutiu, t. j. základné právo na informáciu o postupe pri hlasovaní poslancov.

Ústavný súd, vychádzajúc zo zistení pod bodom I tohto nálezu, považuje právo sťažovateľa na vyhotovenie fotografickej snímky z hlasovania poslancov mestského zastupiteľstva za súčasť jeho základného práva na informácie podľa čl. 26 ods. 2 ústavy. Podľa názoru ústavného súdu sťažovateľ mal právo na to, aby sa mu umožnilo fotografovať hlasovaciu procedúru mestského zastupiteľstva. Mestské zastupiteľstvo ako orgán verejnej moci bolo povinné strpieť výkon tohto základného práva a nemohlo toto základné právo obmedziť alebo jeho výkon podmieniť hlasovaním, hoci neformálnym, poslancov mestského zastupiteľstva. Na taký postup niet zákonnej úpravy, ktorá by podobné obmedzenie pripúšťala (princíp legality).

Ústava ponecháva v dispozičnej sfére každého oprávneného subjektu, aby sa rozhodol, ako právo prijímať, vyhľadávať a rozširovať informácie o verejných veciach uplatní a či pritom využitie technické zariadenia určené na vyhotovenie obrazového, zvukovoobrazového alebo zvukového záznamu (podobne aj II. ÚS 28/96).

Ústavný súd v tomto konaní nezistil žiaden legitímny dôvod na také obmedzenie základného práva sťažovateľa prijímať informáciu o hlasovaní poslancov, ku akému došlo v dôsledku zamedzenia možnosti sťažovateľa pokračovať vo fotografovaní priebehu hlasovania poslancov. Nešlo, ako to vyplýva z okolností posudzovaného prípadu a východísk pod bodom II, o opatrenie v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti (čl. 26 ods. 4 ústavy).

Prípadný stret základného práva poslancov na súkromie (ochranu osobnosti) so základným právom sťažovateľa na prijímanie informácie zvoleným spôsobom treba podľa názoru ústavného súdu riešiť v prospech sťažovateľa. Mestské zastupiteľstvo konalo a rozhodovalo verejne. Fotografovanie poslancov pri ich hlasovaní o jednotlivých otázkach verejného záujmu, ktoré sú v kompetencii takého orgánu územnej samosprávy, má síce určitý vzťah k ich základnému právu na súkromie, ale v danom prípade prevažuje bez akýchkoľvek pochyb uplatnenie základného práva sťažovateľa na informácie spôsobom, aký zvolil a aký mu mestské zastupiteľstvo „neformálnym“ hlasovaním odoprelo. Poslanci mestského zastupiteľstva sú verejnými činiteľmi. Hlasovanie v takom orgáne je spravidla verejné. V súvislosti s tým sa preto ani nedá uvažovať o tom, že by prevážilo základné právo poslancov na súkromie. V skutočnosti sa získavala fotografická

informácia o nich a ich verejnoprávnom úkone (hlasovanie v pléne zastupiteľstva) nie zo súkromia, ale z ich verejnej činnosti. Tieto verejné úkony hlasovania sú už z podstaty obmedzením základného práva na súkromie, ale v záujme otvorenosti verejnej moci voči občanom (dokonca v tomto prípade aj voči voličom). Preto pri takom hlasovaní nie je nevyhnutné a potrebné rešpektovať základné právo na súkromie na úkor garantovania základného práva na informácie. Iný prístup by poprel zmysel a obsah základného práva na informácie, ktoré má úzku väzbu na princíp verejnosti a transparentnosti postupov a priebehu zasadnutia mestského zastupiteľstva. Súčasne treba povedať, že klady z uprednostnenia základného práva na informácie pred základným právom na súkromie poslancov vyvažujú v ústavne významnej miere negatívum, ktoré spočíva v povinnosti strpieť fotografovanie pri výkone verejnej funkcie.

Postup mestského zastupiteľstva a jeho hlasovanie o tom, že sťažovateľ nemá právo pokračovať vo fotografovaní, nemožno podľa názoru ústavného súdu ospravedlniť argumentom o narušovaní verejného poriadku pri rokovaní mestského zastupiteľstva. Sťažovateľ nenarušoval verejný poriadok, ale, ako to vyplynulo z vykonaného dokazovania, rušil poslancov len podľa ich subjektívneho nazerania. Preto rozhodnutie mestského zastupiteľstva sa nedá považovať za opatrenie nevyhnutné v demokratickej spoločnosti na ochranu verejného poriadku.

Podľa čl. 13 ods. 2 ústavy medze základných práv a slobôd možno upraviť za podmienok ustanovených touto ústavou len zákonom. Ústavný súd považuje postup mestského zastupiteľstva, ako to už vyplýva z uvedeného, za postup, ktorý nemal oporu v žiadnom zákone a nebol, navyše, ani legitímny.

Sťažovateľ namietol aj porušenie čl. 10 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu prejavu. Toto právo zahŕňa slobodu zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie alebo myšlienky bez zasahovania štátnych orgánov a bez ohľadu na hranice.

Porušenie čl. 10 ods. 1 dohovoru spočíva v tom, že mestské zastupiteľstvo hlasovaním odoprelo sťažovateľovi prijímať informáciu z verejného zasadnutia, a tak došlo k zásahu orgánu verejnej moci do tohto základného práva, aj keď v zmysle čl. 10 dohovoru to nie je prípustné a neexistoval ani dôvod, ktorý by oprávňoval taký postup orgánu územnej samosprávy. Preto sa konanie mestského zastupiteľstva spočívajúce v odmietnutí pripustiť uplatnenie základného práva sťažovateľa prijímať informácie o hlasovaní tohto zastupiteľstva fotografickým snímaním hlasovania poslancov dostalo aj do rozporu s právom navrhovateľa prijímať informácie podľa čl. 10 dohovoru. Tak ako to konštatoval ústavný súd pri záveroch o porušení čl. 26 ods. 2 ústavy, ani v prípade porušenia čl. 10 ods. 1 dohovoru sa netvrdil a nezistil žiaden z dôvodov verejného záujmu, ktorý by ospravedlnil postup a rozhodnutie mestského zastupiteľstva (čl. 10 ods. 2 dohovoru).

IV.

Nevyhovenie časti sťažnosti

Podľa čl. 26 ods. 1 ústavy „Sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené“. Obsahom tohto článku ústavy je garancia práva na informácie a slobodu prejavu. K tejto garancii nepatrí prax jednotlivých orgánov verejnej moci pri uplatňovaní práva na informácie a slobodu prejavu. Prax týchto orgánov rieši čl. 26 ods. 2 a nasl. ústavy v nadväznosti na odsek 1 citovaného článku ústavy. Preto „uplatňovacia“ fáza slobody prejavu a právo na informácie nie sú obsahom čl. 26 ods. 1 ústavy. O porušení základného práva sťažovateľa podľa čl. 26 ods. 1 ústavy v spojení s namietaným postupom mestského zastupiteľstva by bolo možné hovoriť len vtedy, ak by základné právo na informácie v dôsledku tohto postupu nebolo sťažovateľovi garantované. Súčasne by však sťažovateľ musel tvrdiť a preukázať nedostatok garantovania základného práva na informácie podľa čl. 26 ods. 1 ústavy. K tomu však v tomto konaní nedošlo, a preto ústavný súd nevyhovel sťažnosti v rozsahu, v akom sa namietalo porušenie základného práva na informácie podľa čl. 26 ods. 1 ústavy. Preto podľa názoru ústavného súdu nedošlo k porušeniu čl. 26 ods. 1 ústavy.

Vo vzťahu k ostatným odsekom čl. 26 ústavy ústavný súd sťažnosti nevyhovel, pretože priamo vecne nesúvisia s uplatňovaním základného práva sťažovateľa (čl. 26 ods. 3 a 5 ústavy) a, okrem toho, prijaté výroky postačujú na dosiahnutie ochrany sťažovateľa v tomto konaní.

V.

Úhrada trov konania

Právna zástupkyňa sťažovateľa si v podaní z 15. mája 2003 uplatnila úhradu trov konania v celkovej výške 41 537,29 Sk.

Sťažovateľ uspel so sťažnosťou v konaní pred ústavným súdom. Preto v súlade s § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde mu bola priznaná úhrada trov právneho zastúpenia.

Sťažovateľovi ústavný súd priznal úhradu trov právneho zastúpenia vo výške 36 925 Sk (§ 1 ods. 3, § 13 ods. 8, § 16 ods. 1 a 4, § 18 až 20, § 22 ods. 1 a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb), pričom vychádzal z výšky priemernej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2002, ktorá bola 12 811 Sk. Odmena bola priznaná za tri úkony právnej služby v plnej výške 4 270 Sk (prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, písomné podanie na súd - sťažnosť a konanie pred súdom 12. mája 2003) a jeden úkon právnej služby v polovičnej výške 2 140 Sk

(štúdium spisu 16. apríla 2003) plus štyrikrát po 128 Sk režijný paušál za každý úkon právnej pomoci, náhrada za používanie cestného motorového vozidla (v zmysle zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách, dvakrát cesta P. H. - K. a späť) vo výške 5 857 Sk, náhrada za stratu času cesta P. H. - K. a späť po 7 hodín (štúdium spisu 16. apríla a účasť na konaní 12. mája 2003) vo výške 14 946 Sk a náhrada cestovného za použitie verejného hromadného prostriedku sťažovateľom (P. B. - K. a späť) vo výške 660 Sk.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. septembra 2003